

آبونه شماره ۱۳۰

داخلی ، خارجی هریر ایچون
سنه لکی (۲۵۰) ، آلتی آیلنی
(۱۳۰) غروشدور .

[نسخه بی غروش ،
سنه لکی ۵۲ نسخه در]

اداره خانه

باب عالی جاده سنده دائره مخصوصه

اظہارات

آبونه بدلی پشیندر

مسلكه موافق آثار مع الممنونیه
قبول اولتور . درج ایمله یین
یازیلر اعاده اولونماز .

کتابخانه

۱۳۳۴

دینی ، فلسفی ، علمی ، ادبی هفتعلق مجموعه اسلامییه در

صاحب و مدیر مسئول
اشرف ادیب

باش محرر
محمد عاکف

والله یهدی من یشاء الی ضراط مستقیم

اظہارات
آدرس تبدیلنده آیریجه بش
غروش کوندر لیدر .

مکتوبلرک ، امضالری واضح
واوقوناقلی اولسی و آبونه صره
نومساریستی محتوی بولمسی لازمدر

ممالک اجنیه ایچون آبونه
اولانلرک آدرسلرینک فرانسوز
جده یازلمسی و بنا اولتور .

پاره کوندردلیکی زمان نهیه
دائر اولدیغنک واضحاً بیلدیرلمسی
رجا اولتور .

اتبعون اهدکم سبیل الرشاد

والبتہ بریں برے قویاں بلائیں، اعتباراً اسقاط ایدیلہ جگدر، مرہانگی
بری قویاں تلیں، اعتباراً اسقاط ایدیلہ جگدر، مرہانگی
یا پیشہ جگدر، بونلرک ال اول قویاں بلوب اسقاط ایدیلہ جگ اولانی
حکم و قضاوت ال اول کنجیسی دہ نمازدر .

حدیث شریفک راویسی ابو امامہ رضی اللہ عنہ ، مخر جلی امام
احمد بن حنبل ، ابن حبان و حاکم در . امام احمدک سلسلہ روایتہ
داخل اولان رجال ، صحیح رجالیدر .

بوحدیث شریف آیات بینات رسالتدن عد ایدیلہ جگ برخبر
صادقدر . رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم اقدمن حضرتلری ، بونکله
اهل اسلامک دینلرینہ ادخال ایتدکاری و ایدہ جگدری فسادلرک مبدأ
ومتہاسنی ظہورلرندن اول بزہ بیلدیرمش اولیورلر .

عالم اسلامدہ ایلمک فساد شہہ یوقدرکہ ولایة وقضاتک طرفکیرلک
ایتمہ سیلہ ظہور ایتددر . اوللری قاضیلر امرا و خلفایہ قارشى ضعفا
وفقرا لہنہ بی محابا حکم اصدا رندہ ترددی خاطرہ کتیرمن کن کیت
کیدہ ضعفانک اقویادن استیفای حق ایتلری مشکل ، حتی متعذر
اولغہ باشلامشدر . مسلمینک بودرکہ مذلتہ قدر انحطاطنہ باعث
عواملک اک مهمی اولان انہدام رکن عدالت دیکر مفسدک کافہسنی
جلب ایتمش ، علمانک امرایہ قارشى دینى قیصالتمش ، حق و حقیقت
قولایجہ سولینمز اولمش ، اخلاق فاضلہ فتور وضعفہ اوغرامش ، اک
مہم فرائضہ وارنجیہ قدر اہب گوشہ اہمال ونسیانہ آلمشدر .

مخبر صادق صلی اللہ علیہ وسلم حضرتلری منہدم اولاجق شعائر
اسلامیہ نک صوکنجیسی نماز اولاجق بزہ بیلدیر یور . بورکن اسلامی دہ
منہدم اولدیجی آرتق احکام اسلامیہ دائریرندہ قائم ہیچ برشی قالمش
اولاجق دیمکدر . مسلمانلر ہر شیشی براقیرلر . فقط نمازی - مسلمان
قلمغہ عزملری باقی قالدقجہ - ترک ایتکی تجویز ایدہ منزلر . زیرا نماز
دینک دیرہ کیدر (الصلاة عماد الدین من ہدمہا فقد ہدم الدین = نماز
دینک دیرہ کیدر . آئی بیقان دینی دہ بیقمش اولور .) احکام دیاقی نماز
کلفتندن آزادہ اولارق تلقن ایتک ایستہین اعرابی یہ رسول حکیم
صلی اللہ علیہ وسلم اقدمن : « نمازسز دیندہ خیر یوقدر ، جوابی
ویردیلر .

ایمانک اک صوکنک التجاکاہی ، قلمہ سی دہ ؛ اہل اسلامک اک صوکنک
تمسک ایدہ جگدری اولان بو عروۃ الوثقای نجات دہ بزہ - اشک تأسف
دو کدرک اعتراف ایدہلم - آرتق قویق اوزرہ در . نعمت دین و ایماندن
بی ہرہ اولان کروہ لایفلحونی براقلم . خالق عظیم الشانہ اعتقادی ،
رسول پاکہ ایمانی ہنوز باقی اولان ، یا خود باقی ظن ایدن زمانہ مسلمانلرینہ باقلم .
بونلرک حال وشانخی تدقیق ایدرسہ ک حقیقی اسلام ایلہ آرلرندہ سانکہ مشارکت
اسم وعنواندن باشقہ بر مناسبت قالمش کبی کورورز . آغز لردہ برہ مسلمان ،
سوزیدر دونیور . فقط (نہ او امر ، نہ نواہی ، نہ نماز ونہ نیاز ...)

کندیلرینی ہر جبارک بازیحہ سطوتی ، ہر متحکمک محکوم عزیم واراداتی
کورہ جگدر .

قرآن ، وہم و خیالک ، آمال فاسدہ نک غلبہ چلق استعدادی
کوستردیکی نیجہ نقطہ لردہ امدادیمزہ یتشہرک حقیقی مقصدینی ،
آیاتنک نہ صورتہ تاویل و تفسیر ایدلسی ایجاب ایدہ جگنی بیان
وتصریح ایتددر . « ان اللہ یدافع عن الذین آمنوا » ، « ان تصروا اللہ
ینصرکم ویثبت اقدامکم » بوجملہ دندر . قرآنک سرائرینہ ، اسلوب
بدیعی آلتندہ انطوا ایدن مقاصد بلیغیہ انفاذ نظر ایدہ مینلر یالکمز
کلمہ توحیدی دلیل ایلہ سولیک ، حق یولندہ مقاتلہ ایتک نصرت
الہیہ نک کندیلرینی توجہ ایتسی ایچون بر سبب کافی تشکیل ایدر
ظن ایدیورلر و ادای صلاتہ ، حدود التہنہ نک اقامہ سنہ یناشامق ،
مناسبات متقابلہ لردہ امر بالمعروف ونہی عن المنکر شریطہ سنہ
رعایت ایتامک کبی حالاتک بونصرت موعودہ بی منع وتأخیر خصوصندہ
بردخل و تأثیری اولدینی قناعتی کوسترمیورلر . ایستہ قرآن ، بر
چوق یردہ اللہک یاردیمہ کسب استحقاق ایتمش اولان مؤمنلرک
ہانکی مؤمنلر ، نصرت باہرہ سبحانیہ یہ مظہریتلری ضہان الہی ایلہ
مؤید اولان کیملر اولدینغی صریح و واضح بر صورتہ بیان ایدہرک
بو کبی تلقیلرک و اہی و بی اساس اولدینغی میدانہ قویمقدہ در . « ولینصرن
اللہ من ینصرہ ان اللہ لقوی عزیز الذین ان مکنہم فی الارض اقاموا
الصلاة و آتوا الزکاة و امر بالمعروف و نہوا عن المنکر » ، « والذین جاهدوا
فینا لنہدینہم سبیلنا وان اللہ لمع المحسنین » بو ایکی آیت و امثالی واضح
بر صورتہ کوستریورکہ اللہک نصرتی تعیین ایتدیکی حدود شرعیہ بی
تجاوز ایتہین ؛ فرائض و تکالیفی اقامہ و بحق مجاہدہ مسلکندہ دوام
ایتکلہ برابر افعال و حرکاتی ریا ، ایشار نفس ، خدعہ و مکابرہ ،
احکام دینی تعطیل شائبہ لردن تزہی غایہ یگانہ اتخاذ ایدلرہ انحصار
ایتکدہ در . ساحۃ مجاہدہ پارچای ثابت اولاجق اولان لردہ بوقیل
کیمسہ لردر . وان اللہ لمع المحسنین .

عبدالعزیز چاوش

مترجمی : محمد شوکت

حدیث شریف

لتنقضن عری الاسلام عروۃ غرۃ فیکما انتقضت
عروۃ تشبث الناس بالقی تلہا فأولهن نقضاً الحکم
و آخرهن الصلاة .

مال شریفی

اسلامک طوتوناجق قولیلری ، تمسک ایدہ جگ احکامی البتہ

مصدقہ فقہ احکام شریعت صائغہ ہب منسوخ ایش کی اصلا مظهر اعتبار والتفات اولیور . واقعا مسلمانان حرد اولسون حلاجوق . فقط بونلرہ - تعیر جائز ایسہ - « شریعتسز مسلمان » دیمک یاقیشیر .

برکرہ امر بالمعروف ایله نہی عن المنکر فریضہ سنی ادادن او قدر اور ککک کلش ، کوکلرہ قورقو او قدر سینمش کہ اکابر و عظمایہ دکل آء بالدیری چییلاق فقراہہ بیله : « یاہو ، اللہک امرینی طوتمق یوقی ؟ شو حرامی ارتکاب ایتمکدن اوتانمیور میسک ؟ » دیہجک قالمادی . بنم امر ونہیم یورومیور دیہہ ہر کسک امر کون بیبک دورلو یایغرہ قوبارماسی بک معقول کورولیورده شرع الہی نامنہ دیرنجہ برسوز سولمک موجب استغراب - وحقی دہا غریبی موجب تعیب - اولیور .

تعاون و تناصر مسلمانلرک چوقدن بریدر اونوتمش اولدقلری بر فضیلت اجتماعہ در . دوست دوستک ، قومشو قومشونک ، فرد ملتک ، ملت فردک یاردیمہ قوشمق ، احتیاجنی تحقیق ایدوب چارہ ساز اولمق حقدہ دین اسلامدہ بعض احکام بولوندینی بیله مجھول قالمغہ باشلادی . خودکاملق او قدر ایلری کیتمش کہ بر مسلمان قارداشمزہ ، اقارب و تعلقانمزہ ، قومشولر مزہ معاونت ایتمکی وظیفہ دینیہ اعتقاد ایتمک شویله طورسون ، خاطر لرینی صورمنی بیله جالب منت بر لطفکارلق عد ایدیوروز . جارملاصقمز خستہ لانیر ، آریوب صورمایز . وفاتی جنازہ سی قالدقدن بر قاج کون سوکرہ حوادث قیلندن اوکرہ نیز ؟ نہدیری بہ حرمتیز وار ، نہ اولویہ . یانی باشمزہ بیچارہ نکبری آجلقدن جان چکشسہ عجبا بوزواللی بہ نہ اولیور؟ دیہہ آراشدیرمایز . بر جنازہ کورسہک طاشیمق ، تشییع ایتمک شویله طورسون ، رحمت او قومق کافتنہ بیله قاتلامق ایستہ میز . چارہ سنی بولوبدہ بک غالی اجر تارلہ بر قاج جمال تدارک ایدہ مہین ، یاخود طرف و تقریبی بولوبدہ - اللہ راضی اولسون - محمد جکاردن بش اون کشی پی امدادہ چاغیرمغہ موفق اولامیانلرک جنازہ لری عادتا اورتہدہ قلاجوق . بویله کیدرسہ غالباً ثروت و مرتبہ بہ کورہ جنازہ آلایلری ترتیب ایدہجک قومپانیہ لردہ ظہور ایدہجک !

دینزدہ زکات دیرلر بر فریضہ نک وجودینی چوقوقلمیزدہ علم حال او قورکن بزہ سویلرلردی . نسل حاضرک ازباب دقتی کپدی لری مکلف بیلدکاری . تاریخدن بری فقراہہ قارشی اولان بومقدس بورجک ہیچ کیسہ طرفندن ادا ایدلدیکنی بیلیم کہ در خاطر ایدہ بیلیرلری ؟ بو فریضہ متروکہ ایله کندیلرینی مقید بیان ، حلالہ حزام قاتمق ایستہ مین بعض بختیاران امت قالمشسہ اونلردہ سفہای قومک تعریضندن قورتلوق ایچول بالطبع حسنا تیرینی کترلہ مک ایستلر .

ذاتاً مکاسبک حلالنی حرامندن آیرمق ، آلیش ویریشدہ امانت کوزتمک عیب صایلیبور . عصری اقتصاد غایہ سنجہ طوغرولوق ، انصاف ، ہلالہ قناعت آکلاشیلماز مفہوملردر . ملتک تعالیسی

اقتصاداً قوتلیمکہ ، قازانمغہ ، ہم دہ نہ اولورسہ اولسون ، ہانکی واسطہ دن استعانہ ایدیلیرسہ ایدیلسون ، قازانمغہ وابستہ در ، دینلیور . اقتصاد ملی حرث ملی ایله ہم عنان اولاروق باشنی آلمش کیدبور . تجار ایله اصنافدہ ذرہ انصاف یوق . اسعارک حوصلہ سوز اولان غلاسی تیمورمش کی مالک اعلاسنہ بدل کوتوسنی سورمک ، اکسیک طارتمق ، بر ال ایله ویریلن شیئی طولاشیق یوللردن جبراً و بغیر حق استرداد ایتمک کی ہر دورلو خیرسز لقرده مباح . حرث ملی ملتی فضائل اخلاقیہ و دینیہ سندن تجرید دیمک اولدینی کی ، اقتصاد ملی دہ اتی صویوب صوغانہ چویرمک ، نانپارہ بہ محتاج ایتمک دیمک اولدی . احتکارک تاریخ عالمدہ بر مثلنہ دہا تصادف ایدیلین اک بی انصافانہ شکلی تطبیق ایدیلیر . ملت ایچون ضرر محض ، صاحب لری ایچون تہلکہ سز بر ریح محض اولان بو آلیش ویریش بر آرز دہا دوام ایدرسہ بش اون سفہک کاشانہ فجورینی اعمار ایچون ملتہ قورو طور اقدن باشقہ بر مسکن ، ہوا ی نسیمیدن باشقہ بر غذا قالیہ جقدر .

بودیارک ارککلرندہ و باخصوص قادی نلرندہ حیا ، ادب ، عار ، ناموس کی ناملرلہ یاد اولونان محبوب اہل عقول برخصات مستحسنہ و پاکیزہ واردی . مسلمانلر ادب و حیا جہ بوتون ملل سائرہ بینندہ بر امتیاز مخصوصی حائز ایدیلر . تعالیٰ نسوان ، استرداد حقوق نسوان ، حریت نسوان دعوالریلہ « الرجال قوامون علی النساء » آیت کریمہ سی ایله احتجاج و غض ایصار [۱] ایلہ تسترنصوحی علیہنہ عصیان بایراغی قالمق ایدن بری او کوزہ فضیلت دہ اورکوب بو اولکہ دن ہجرت ایتدی . بودعوالرک کرکی کی قیزیشمہ سی نہایت ایکی سنہک برشی ایکن او قدر ترقی حاصل اولدی ، معاصر لشمق ، اوروپا لاشمق ، فرنک اوستہ لرمزہ بکیزہ مک خصوصندہ « بوینوز سوکرہ دن چیقار اما قولاغی کچر » مصداقہ فقہ او قدر ایلری کیدلدی کہ خانملر عرض کالای جمال ایچون یثاق او طہ لرنندہ کی قدر چییلاق بر ہیئت و قیافتہ سو قاقلرہ دو کولدی . اک ناموس سز ، اک رذیل اولان لری بیلہ عارندن اریتمک بر لا ابالیملکہ استانبولک ، بک اوغلنک ، قاضی کوبنک ، آطلرک فسق و فجور ایلہ معمور چارشیلرینی ، بازارلرینی ، اوللرینی ، غازی نولرینی و باخصوص بوکی ارانک نعمت دیہہ تلتی ایتدیکی یانغین خرابہ لرینی عانی ، یرواسز برر دادوستد مشہری حالتہ قویدی لری . نہ طرفہ باقلسہ - آرتق سوزمنی صاقینمغہدہ لزوم یوق - ایت ایی قوغلار کی ارکک قادین بر برینی و باخصوص سورو سورو قادی نلر ارککاری قوغالیوب طورویور .

احکام اسلامیہ دن تبعاد - ہلہ امر الہی بہ قارشی معارضہ و مخاصمہ -

[۱] غض ایصار: ارککک قادی نہ ، قادی نک ارککک نظری اصابت ایتدیکندہ دیک دیک باقبوب ، محاسنی ملاحظہ و تدقیق ایلہ مشغول اولدوب ، ادبی طاقتوب درحال کوزنی ایندیرمکدر . لک الاولی و ایست لک الثانیہ - الیک باقیش سنکدر . ایکنجیسنہ حقک یوق .

ایده ایدین بری مدینتہ - مدینت بر طرف ، انسانلقدمہ - نہ قدر کری
 قالدیغمزی کوستره جک دلائلی بیلان حکایہ سی کی اوزاتمہ حاجت
 نہ ؟ ہرہانکی بر جمعیتک محتساج اولدیغی قواعد و آداب معاشرتدن
 بی نصیب اولاجق قدر معاملات انسانیه و اسلامیه بیکانه قالدیغمزی
 اثباتہ قالدشقی زاندر . باری صمیم وجدانہ تعلق ایدین عبادات
 صرفده اولسون دین اسلام ایله برعلاقہ دارلق کوستره بیلورمی یز ؟
 اسکیدن رمضان شریفده بعض کنیدی بیلمز لر اوروج طوتماسده
 علی ملاء الناس نقض صیام ایتزلردی . اولرکده نظرندہ بر رمضان
 وار ورمضانہ حرمت لازم ایدی . فقط بیلیم نہ اولدی ؟ بر قاج سنهدن
 بری رمضان شریفہ بکزر بر آی کوردیکمز یوق . رمضانک میعادی حلول
 ایدیورده ینہ لوقطہ لر ، غازیولر ، میخانہ لر ، کیجه کوندوز اسکیدی
 کی ایشیلور . شاید سو قاقده ، واپورده ، تراموایده وحتی بردائرة
 رسمیه ده نقض صیام ایدین ، سیغاره دوماتی بورنکزه طوغر و صاوران
 بر کیسه یه : « یا هو ! نہ یا پیورسک ؟ رمضان ! » دیدیکزمی ؟ بر
 طوفان تکدیر و غضبدر قویسور . « بکرمنجی عصرده اوروجدن ،
 رمضاندن بحث ایدیلمی ؟ موداسی کچمش بویله بر ذہنیت (!) ایله
 ترقی ایدیلمی ؟ همده اقدم ہم حریمہ قاریشمق کیمک حدی ؟ »
 کی اعتراضلر توالی ایدیور . اوت ، اسیر نفس وهوی اولان بک
 اقدی حررد ! همده الکیزاده حریمتی استعمالده صلاحیتدار اولدیغی
 شی هتک حرمت دیندر !

نمازہ کلنجه واقعا قیلانلر آذر . فقط مساجدده اقامہ ایدیلان
 جماعتلرہ دوام جرأت مدنیہ سنی کوسترن زمرہ ناجیه نک عددی حد
 اولسون ینہ نسبتہ ایجه واردر . لکن بیلیم دقت ایدیلمیورمی ؟
 سفوف صلاہ کوندن کونہ سکر کلشیور . صفوف جهاددن دہامہم
 ودها مقدس اولان بوصفلردن موت ویا دیگر بر عارضہ ایله بری
 چیقیمی یرینہ باشقہ سی کیرمیور . استانبولده وقتیلہ سلاطین جامعلری
 ایله محلہ مسجدلری اوکثر تریله برابر رمضانلرده ہب لبالب طولو
 ایدی . شیمدی ایسه حریقہ ایله اسباب سائرہ دن ناشی بومقدس
 عبادتکاهلر اولکیلرک خسنہ بلکده عشرینہ ایش ایکن ینہ ربلرینی
 طولدیراجق قدر مسلمان کورہ میورز . ربم کیچندن ویرسون ،
 شیمدیکی جماعتده آخرتہ انتقال ایتدیغی آرتق دین اسلامک معاذلہ
 بودیاردہ نام ونشانی قلبیہ حق ، بوتون مساجد و معابد اسلامیه مستغنی
 عنہ اوقاف زمرہ سنہ داخل اولاجق دیمکدر .

کوربورسکزر کہ شعائر اسلامیه نک صوکنجیسی ده بو اولکادہ جان
 چکیشمک اوزرہ در . کورون کوی قلاغوز ایسته من . ضررکده
 زہ سنندن دوزسہ ک کاردر . عقلمزی باشمزه آلوبده ایچندہ
 چاقاندیغمز دریای مصائبدن مر سالی شرع مینہ التجایہ طاورا نماز سہق
 ہلاکوز محققدر . برملتی اصلاح ایتک ، یوکسلیتک ، رفاه و سعادتہ ایردیرمک

داد خواہلقہ مسلمانلری بیہودہ ازطاج ایدوب طور میکر .
 بونکله برابر نفاقک الک بویوک واسطہ اغفال و افساد اولدیغی
 تجربہ ایش اولانلرہ بو خطابک ہیچ بر تاثیر اولیہ جغنی بیلمزده
 دکاز . دین و ایمان ایله علاقہ سی اولیانلر ایچون مسلمانلر ترقی ایش نہ ؟
 ایتہمش نہ ؟ بزخالص مسلمان قالمش اولانلرہ توجیہ خطاب ایدہ رک
 اوتہ کی طابقک طلسم اغوا آتی بوزاجق ، فسون فسادلرینی ابطال
 ایدہ جک تدابیرہ توسل ایتک ، امتک سلامت چارہ لرینی دوشونمک
 وظیفہ لری اولدیغی اخطار ایدرز . جمود و عطالت آرتق یتر .
 سینات غفلتدن صیریلاجق زمان کلش و کچمشدر . کذلک حکومتدن
 نیاز و استرحام ایدرز . دین اسلامک احکامی محافظہ ایتکی کافل اولان
 قانون اساسیہ استناداً دین اسلامی بالطلہ لامفہ چالیشانلرک دست
 تمیسی ، تحقیر ایدنلرک زبان تعریض و تشنیغی کسونده ملتک
 جادہ سلامتہ بر آن اول حقیقہ سنہ یاردیغی اولسون . نامی تاریخ عالمہ
 یاد خیر ایله باقی قالسون .